

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КАФЕДРА ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Назва навчальної дисципліни	Актуальні проблеми психології слідчої діяльності
Науково-педагогічний працівник (-ки)	Спринчук Світлана
Профайл викладача (-ів)	Спринчук Світлана
Контактний тел.	044-520-08-89
Е-mail:	k015@naiau.kiev.ua
Сторінка навчальної дисципліни на офіційному вебпорталі НАВС	https://www.naiu.kiev.ua/zagalnoakademichni-kafedri/kafedra-yuridichnoi-psihologiyi/navchalno-metodichna-robota/perelik-disciplin.html №
Консультації	Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття згідно з графіком.

1. Коротка анотація до навчальної дисципліни.

Програму навчальної дисципліни «Актуальні проблеми психології слідчої діяльності» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ступеню вищої освіти «Магістр» спеціальності «Психологія» (053).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні засади експертизи як одного з напрямів діяльності практичного психолога.

Міждисциплінарні зв'язки: «Актуальні проблеми психології слідчої діяльності», «Актуальні проблеми кримінальної психології».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Організаційно-психологічні особливості слідчої діяльності.
2. Інформаційно-пошукова діяльність слідчого як вирішення пізнавальних задач.
3. Методи та прийоми психологічного впливу на об'єкти професійної діяльності слідчого.

2. Мета та цілі навчальної дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Актуальні проблеми психології слідчої діяльності» є засвоєння та поглиблення знань здобувачів вищої освіти по проблемі організаційних, функціональних та психологічних засад досудового слідства. Формування знань та практичних навичок стосовно психологічних особливостей та структури слідчої діяльності, індивідуально-психологічних та професійно-важливих якостей особистості слідчого.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Актуальні проблеми психології слідчої діяльності» є:

- ознайомлення із закономірностями психологічної детермінації та опосередкування професійної діяльності юристів;
- ознайомлення із рекомендаціями, спрямованими на підвищення ефективності юридичної діяльності за конкретним фаховим юридичним напрямом (слідча діяльність).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин/ 2 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

3. Формат навчальної дисципліни: Заочний

4. Результати навчання.

Програмні компетентності (інтегральні, загальні та фахові) відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти:

знати:

- психологічний характер функцій досудового слідства;
- визначеність психологічних різновидів діяльності при проведенні окремих слідчих дій;
- психологічні принципи організації слідчої діяльності;
- організаційно-психологічні аспекти взаємодії суб'єктів слідчої діяльності;
- характеристику основних структурних елементів особистості слідчого, умови та чинники його професіоналізації.

уміти:

- здійснювати ефективну психодіагностику об'єктів службової діяльності;
- реалізувати заходи, спрямовані на вироблення навичок оптимізації особистісного потенціалу слідчого для ефективного виконання службових обов'язків за рахунок індивідуального стилю діяльності та опрацювання відповідних компенсаторних механізмів;
- здійснювати функціонально та психологічно обґрунтований психологічний вплив на об'єкти професійного інтересу з метою корекції поведінки та отримання інформації;
- опрацьовувати навички безконфліктної поведінки членів слідчо-оперативних груп, психологічно зумовленої тактики поведінки при вирішенні конкретних слідчих ситуацій;
- опрацьовувати навички ефективної інформаційної діяльності, спрямованої на вирішення ідеальних (слідчі версії) та реальних пізнавальних задач, формування обґрунтованих інформаційних моделей події.

5. Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	4 год.

<p>Тема 1. Організаційно-психологічні особливості слідчої діяльності.</p> <p>Тема 2. Інформаційно-пошукова діяльність слідчого як вирішення пізнавальних задач.</p> <p>Тема 3. Методи та прийоми психологічного впливу на об'єкти професійної діяльності слідчого.</p>	<p>Лекції, семінарські, практичні заняття. самостійна робота</p>	<p>Ноутбук, проектор</p>	<p>Ресурси в інтернеті, література</p>	<p>Навчання впродовж життя</p> <p>якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне виконувати вимоги освітньої програми поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм тощо</p>	<p>Розглянути, вивчити питання тем, аналізувати, готувати реферати, доповіді</p>		
--	--	--------------------------	--	---	--	--	--

11. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<i>участь в роботі впродовж семестру/залік - 60/40</i>
Вимоги до письмової роботи (за умови наявності)	<i>вибір тематики відбувається під час занять.</i>
Семінарські заняття	<i>під час проведення семінарів здобувачі працюють у такому форматі, а саме: аналізує, розглядає, систематизує отриманні знання....</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>за умови виконання визначеного науково-педагогічним працівником обсягу.</i>

ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ семінарських, практичних, самостійних занять.

Тема 1. Організаційно-психологічні особливості слідчої діяльності.

З навчальної дисципліни: Актуальні проблеми психології слідчої діяльності.

Навчальна мета: формування поняттєво-категорійного апарату в межах теми, а також систематизованих стійких знань здобувачів вищої освіти про організаційно-психологічні особливості слідчої діяльності.

Розвиваюча мета: включити аудиторію у процес спільного осмислення освітньої проблематики, стимулювання їх пізнавальну активність до самостійного усвідомлення одержаних висновків.

Виховна мета: визначення перспектив застосування психологічних знань в професійній діяльності.

Навчальне обладнання, ТЗН: мультимедійний комплекс (комп'ютер, проектор)

Наочні засоби: презентація

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: «Актуальні проблеми психології слідчої діяльності», «Актуальні проблеми кримінальної психології».

Навчальні питання:

Семинарське заняття – 2 год.

1. Проблеми планування розслідування правопорушень.
2. Організація взаємодії слідчого з учасниками розслідування.

Рекомендована література

Законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Поточна редакція від 30.09.2016 // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30 (від 23.07.1996). Ст. 141. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41 (від 09.10.2015). Ст. 379. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

3. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22 (від 02.06.1992). Ст. 303. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/2135-12>

4. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: наказ МВС України від 06.07.2017 №570 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show>

Основна

5. Юридична психологія. За ред Я.Ю.Кондратьєва.-К., Ін-Юре, 2000.- 510 с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія. – К., 2003. – 468 с.
7. Юридична психологія. За ред. Є.М.Моїсєєва та Л.І.Казміренко. – К., 2007. – 412 с.
8. Коновалова В.О. Правова психологія.- Харків, НУВС, 2003. – 340 с.
9. Психологія слідчої діяльності. За ред. В.Г. Андросюка. – К., 2005. – 198 с.
10. Психологія слідчої діяльності : навч. посібник / [Андросюк В.Г., Казміренко Л.І., Кудерміна О.І. та ін.]. – К. : КНТ, 2009. – 165 с.
11. Конфліктологія. За ред. Я.Ю.Кондратьєва.- К., НАВСУ, 2003. – 310 с.
12. Озерський І.О. Взаємодія слідчого з учасниками кримінального процесу. - К., НАВСУ, 2002. – 208 с.
13. Психологічне забезпечення переговорної діяльності.-К., НАВСУ, 2004. – 224 с.
14. Юридична психологія. Практикум. – Івано-Франківськ, 2010. – 248 с.

Додаткова

15. Александров Д.О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ: монографія / Д.О. Александров. – К.: Вадекс, 2014. – 307 с.
16. Ильин Е.П. Психофизиология состояний человека. – СПб. : Питер, 2005. – 412 с.
17. Карпов Н.С. Злочинна діяльність.- К., 2004 – 306 с.
18. Кісіль З.Р. Проблеми професійної деформації співробітників органів внутрішніх справ: монографія. – Львів : ЛьвДУВС, 2008. – 524 с.
19. Кудерміна О.І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності: монографія. – Чернівці: Наші книги, 2012. – 415 с.

Тема 2. Інформаційно-пошукова діяльність слідчого як вирішення пізнавальних задач.

З навчальної дисципліни: Актуальні проблеми психології слідчої діяльності.

Навчальна мета: формування поняттєво-категорійного апарату в межах теми, а також систематизованих стійких знань здобувачів вищої освіти про інформаційно-пошукову діяльність слідчого як вирішення пізнавальних задач.

Розвиваюча мета: включити аудиторію у процес спільного осмислення освітньої проблематики, стимулювання їх пізнавальну активність до самостійного усвідомлення одержаних висновків.

Виховна мета: визначення перспектив застосування психологічних знань в професійній діяльності.

Навчальне обладнання, ТЗН: мультимедійний комплекс (комп'ютер, проектор)

Наочні засоби: презентація

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: «Актуальні проблеми психології слідчої діяльності», «Актуальні проблеми кримінальної психології».

Навчальні питання:

Практичне заняття – 2 год.

1. Поняття і психологічна характеристика пізнавальної задачі.
2. Особливості вирішення пізнавальної задачі в діяльності слідчого.

Рекомендована література

1. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: наказ МВС України від 06.07.2017 №570 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
2. Максименко С.Д. Загальна психологія. – К., 2003. – 468 с.
3. Юридична психологія. За ред. Є.М.Моїсеєва та Л.І.Казміренко. – К., 2007. – 412 с.
4. Коновалова В.О. Правова психологія.- Харків, НУВС, 2003. – 340 с.
5. Психологія слідчої діяльності. За ред. В.Г. Андросюка. – К., 2005. – 198 с.
6. Психологія слідчої діяльності : навч. посібник / [Андросюк В.Г, Казміренко Л.І., Кудерміна О.І. та ін.]. – К. : КНТ, 2009. – 165 с.
7. Конфліктологія. За ред. Я.Ю. Кондратьєва.- К., НАВСУ, 2003. – 310 с.
8. Озерський І.О. Взаємодія слідчого з учасниками кримінального процесу. - К., НАВСУ, 2002. – 208 с.

9. Психологічне забезпечення переговорної діяльності.-К.,НАВСУ,2004. – 224 с.

Тема 3. Методи та прийоми психологічного впливу на об'єкти професійної діяльності слідчого.

З навчальної дисципліни: Актуальні проблеми психології слідчої діяльності.

Навчальна мета: формування поняттєво-категорійного апарату в межах теми, а також систематизованих стійких знань здобувачів вищої освіти про методи та прийоми психологічного впливу на об'єкти професійної діяльності слідчого.

Розвиваюча мета: включити аудиторію у процес спільного осмислення освітньої проблематики, стимулювання їх пізнавальну активність до самостійного усвідомлення одержаних висновків.

Виховна мета: визначення перспектив застосування психологічних знань в професійній діяльності.

Навчальне обладнання, ТЗН: мультимедійний комплекс (комп'ютер, проектор)

Наочні засоби: презентація

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: «Актуальні проблеми психології слідчої діяльності», «Актуальні проблеми кримінальної психології».

Навчальні питання:

Практичне заняття – 2 год.

1. Сутність механізму психологічного впливу на об'єкти слідчої діяльності.
2. Методи психологічного впливу слідчого на об'єкти діяльності.

Рекомендована література

Основна

1. Юридична психологія. За ред Я.Ю.Кондратьєва.-К.,Ін-Юре,2000.- 510 с.
2. Максименко С.Д. Загальна психологія. – К., 2003. – 468 с.
3. Юридична психологія. За ред..Є.М.Моїсеєва та Л.І.Казміренко. – К., 2007. – 412 с.
4. Коновалова В.О. Правова психологія.- Харків, НУВС,2003. – 340 с.
5. Психологія слідчої діяльності. За ред.В.Г.Андросюка. – К.,2005. – 198 с.
6. Психологія слідчої діяльності : навч. посібник / [Андросюк В.Г, Казміренко Л.І., Кудерміна О.І. та ін.]. – К. : КНТ, 2009. – 165 с.
7. Конфліктологія. За ред.Я.Ю.Кондратьєва.- К.,НАВСУ,2003. – 310 с.
8. Озерський І.О. Взаємодія слідчого з учасниками кримінального процесу. - К.,НАВСУ,2002. – 208 с.
9. Психологічне забезпечення переговорної діяльності.-К.,НАВСУ,2004. – 224 с.
10. Юридична психологія. Практикум. – Івано-Франківськ, 2010. – 248 с.

Додаткова

11. Александров Д.О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ: монографія / Д.О. Александров. – К.: Вадекс, 2014. – 307 с.

12. Ильин Е.П. Психофизиология состояний человека. – СПб. : Питер, 2005. – 412 с.
13. Карпов Н.С. Злочинна діяльність.- К., 2004 – 306 с.
14. Кісіль З.Р. Проблеми професійної деформації співробітників органів внутрішніх справ: монографія. – Львів : ЛьвДУВС, 2008. – 524 с.
15. Кудерміна О.І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності: монографія. – Чернівці: Наші книги, 2012. – 415 с.

Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю

1. Психологічні особливості слідчої діяльності.
2. Характеристика основних типів задач в слідчій діяльності.
3. Компоненти структури особистості слідчого.
4. Психологічна структура слідчої діяльності.
5. Професійно-важливі якості особистості слідчого.
6. Характеристика механізмів уявлення слідчого.
7. Психологічні особливості планування розслідування правопорушень.
8. Етапи та форми планування розслідування.
9. Принципи планування розслідування.
10. Основні різновиди планів розслідування.
11. Взаємодія слідчого з учасниками розслідування як компонента організаційно-управлінської діяльності слідчого.
12. Взаємодія слідчого з експертом.
13. Взаємодія слідчого зі спеціалістом.
14. Основні психічні стани в діяльності слідчого.
15. Психологічні бар'єри в слідчій діяльності.
16. Типологія особистості слідчого.
17. Загальна характеристика окремих слідчих дій.
18. Інформаційна компетентність слідчого.
19. Складові інформаційної культури слідчого.
20. Поняття «пізнавальна задача», її об'єктивна та суб'єктивна складність.
21. Різновиди пізнавальних задач в розслідуванні правопорушень.
22. Етапи вирішення пізнавальних задач.
23. Методи та прийоми вирішення пізнавальних задач в слідчій діяльності.
24. Психологічні особливості інсценівки злочину.
25. Основні психічні стани допитуваної особи.
26. Засоби комунікації та психодіагностики при здійсненні допиту.
27. Методика контактної взаємодії за Л.Філоновим.
28. Конфліктний характер проведення слідчих дій.
29. Різновиди конфліктів в професійній діяльності слідчого.
30. Роль та сутність психологічного впливу в слідчій діяльності.
31. Поняття «психологічний вплив», його кваліфікаційні ознаки.
32. Основні функції психологічного впливу.
33. Правові та етико-психологічні аспекти здійснення психологічного впливу на досудовому слідстві.

34. Основні принципи здійснення психологічного впливу.
35. Методи фасцинації бар'єрів психологічного впливу.
36. Методи психологічного впливу на мотиваційно-спонукальну сферу особистості.
37. Психологічний вплив слідчого на емоційно-вольову сферу об'єкта службової діяльності.
38. Прийоми психологічного впливу на інтелектуально-пізнавальну сферу особистості.
39. Психологічний вплив з метою діагностики та нейтралізації неправдивих свідчень.
40. Межі та компетенція судово-психологічної експертизи.
41. Стереотипи міжособистісного сприймання в комунікативній діяльності слідчого.
42. Основні складові відображення події злочину в уяві слідчого.
43. Методи психологічного вивчення особистості обвинуваченого.
44. психологічна характеристика пізнавальної діяльності слідчого.
45. Конструктивна діяльність слідчого.
46. Організаторські здібності слідчого.
47. Навчання та виховання як методи впливу в структурі слідчої діяльності.
48. Прийоми та правила організації ефективного спостереження.
49. Професійно-психологічна деформація особистості слідчого.
50. Профілактична діяльність слідчого і роль психологічного впливу в її забезпеченні.
51. Рефлексія та емпатія в діяльності слідчого.
52. Основні різновиди судово-психологічних експертиз.
53. Рольова поведінка слідчого: функції та засоби реалізації.
54. Основи організації перемовного процесу при затриманні підозрюваних осіб.
55. Мотиваційні аспекти поведінки підозрюваних та обвинувачених осіб.
56. Шляхи та напрями формування професійної майстерності слідчого.
57. Планування в умовах групового розслідування.
58. Проблемна ситуація як мотиваційна детермінанта пізнавальної діяльності слідчого.
59. Суб'єкт та об'єкт психологічного впливу в слідчій діяльності.
60. Механізм психологічного впливу: структурні складові та чинники.

Теми для написання наукових доповідей

- Психологічна сутність та чинники слідчої діяльності.
- Актуальні проблеми слідчої діяльності в контексті чинного кримінального процесуального законодавства
- Активізація та управління пізнавальною діяльністю.
- Особистість та колектив в слідчій діяльності. Функціональна та емоційна єдність, згуртованість.

- Пріоритетність професійних завдань в слідчій діяльності. Психологічна сутність слідчих функцій.
- Профілактика конфліктних стосунків в слідчо-оперативній групі.
- Можливості та шляхи розвитку професійно-важливих якостей слідчого.
- Організаційно-управлінські проблеми в діяльності слідчого
- Типологія компонентів проблемної слідчої ситуації.
- Типи реальних завдань, які вирішує слідчий при розслідуванні правопорушення
- Психологічні стани, що оптимізують діяльність слідчого, і стани, що негативно впливають на її ефективність
- Типологія особистості слідчого, виходячи з існуючих індивідуальних стилів діяльності.
- Профілактика професійної деформації особистості слідчого.
- Визначальні чинники екстремальності в структурі окремих слідчих дій.
- Прийняття управлінського рішення в слідчій діяльності.
- Межі та припустимість психологічного впливу на досудовому слідстві.
- Особистісна концепція безпечної діяльності слідчого та її складові.
- Функціонально-правовий та психологічний характер взаємодії учасників досудового розслідування.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1. Пошукова система Google Академія (Google Scholar) - <http://scholar.google.com>